

Anti-pestprotocol

OBS De Zeemeeuw

Oktober 2022 aangepast

Hoofdstuk 1: Achtergrondinformatie

- 1.1 Wat verstaan wij onder (digitaal) pesten?
- 1.2 Signalen pester
- 1.3 Signalen slachtoffer
- 1.4 Meelopers

Hoofdstuk 2: Hoe gaan we daarmee om?

Hoofdstuk 3: Aanpak in vier stappen

Hoofdstuk 4: Consequenties

Hoofdstuk 5: Begeleiding leerlingen en ouders

- 5.1 Begeleiding van de gepeste leerling
- 5.2 Begeleiding van de pester
- 5.3 Begeleiding van de zwijgende middengroep
- 5.4 Adviezen aan de ouders van de school

Bronnen:

www.pestweb.nl

Pestprotocol, een voorbeeld

- Cees de Groot

Pesten op school

- Bob van de Meer

PRIMA-aanpak

- Don Olweus

Voorbeeld van pestprotocol basisschool

- www.schoolenveiligheid.nl

Voorwoord

Dit antipestprotocol heeft als doel dat alle kinderen zich veilig voelen in hun basisschoolperiode. Er moet een sfeer van vertrouwen en veiligheid zijn, zodat de kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Gepeste kinderen moeten zich gehoord gaan voelen en tegelijkertijd moet pestgedrag bespreekbaar zijn.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Hoofdstuk 1   Achtergrondinformatie

1.1   Wat verstaan wij onder (digitaal) pesten?

Definitie: Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van één of meerdere leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

- Gebeurt berekenend, men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig. Het stopt niet vanzelf na bepaalde tijd.
- Ongelijke strijd, het ene kind is sterker en het andere kind zwakker.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters en slachtoffers zijn meestal dezelfde.
- Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, onzeker en bang. Bij pesten kan een blijvende psychische en/of fysieke schade optreden.

Digitaal pesten:

- Bijvoorbeeld het hacken van e-mail-accounts, bedreigingen of plaatsen van vervelend beeldmateriaal.
- Kan anoniem gedaan worden op internet of via de telefoon.
- Kan zowel op school, als thuis gebeuren.

1.2   Signalen bij de pester kunnen zijn:

- Noemt slachtoffer niet bij eigen naam, maar gebruikt een bijnaam.
- Vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies.
- Kan zich moeilijk inleven in gevoelens van anderen en heeft weinig tot geen schuldgevoelens.
- Kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Geeft klasgenoot voortdurend ergens de schuld van.
- Maakt opmerkingen over kleding, pakt bezittingen af, geeft briefjes door.
- Wacht slachtoffer op buiten school of gaat naar zijn/haar huis.
- Schreeuwt of scheldt.

1.3   Signalen slachtoffer kunnen zijn:

- Kind staat vaak alleen in de pauze of bij de pleinwacht.
- Een spel is toevallig steeds net begonnen als kind erbij komt.
- Kind speelt vaak alleen met jongere kinderen.
- Niet naar buiten willen op school.
- Indien andere kinderen alles maar stom vinden van het betreffende kind, roddelen en negatief reageren op handelingen.
- Niet naar school willen/ 'ziek zijn'. Zich opsluiten in huis.
- Het kind is prikkelbaar en verdrietig. Maakt zich het liefst onzichtbaar.

- Het kind wordt nooit uitgenodigd op partijtjes van klasgenootjes en er komen geen vriendjes thuis spelen.
- Treuzelen met naar huis gaan.
- Blauwe plekken, schrammen of beschadigde spullen of kleren.

1.4 Meelopers

Steunen de pester in zijn/haar gedrag. Ze zijn vaak bang om zelf gepest te worden en pesten uit veiligheid mee. Soms vinden ze het leuk of ze weten niet hoe ze pesten kunnen voorkomen en doen dus gewoon maar mee.

Hoofdstuk 2 Hoe gaan we daarmee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- Het moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (slachtoffers, pesters en meelopers), leerkrachten en ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt, door de leerkracht of directie, of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig.
- De vertrouwenspersoon en/of antipestcoördinator kan het probleem met de leerling en zijn/haar ouders bespreken, verder onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
De vertrouwenspersoon personeel op onze school is Sandra de Ruijsscher, leerkracht groep 3 en locatieleider onderbouw.
De vertrouwenspersoon/antipestcoördinator voor de leerlingen zijn Maartje de Smit, leerkracht groep ½ en Natasja Schot, leerkracht groep 5 en locatieleider bovenbouw.

Regels

- De school kent algemene regels die de omgangsvormen moeten verduidelijken. Deze regels worden aan het begin van ieder schooljaar besproken in het team en in alle klassen.
- Daarnaast heeft iedere klas klassenregels die aan het begin van het schooljaar samen met de kinderen zijn opgesteld. Deze regels zijn voor alle kinderen duidelijk en hangen op een zichtbare plaats in het lokaal. Ook worden ze door alle kinderen ondertekend, zodat men elkaar kan aanspreken op gedrag.
- Vanaf groep 5 hanteert onze school een internetprotocol, die de leerlingen moeten tekenen. De ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

Methode Leefstijl

- We werken in elke groep eenmaal in de twee weken met de sociaal-emotionele methode Leefstijl. Waarin onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep, aanpak van ruzies, etc. aan de orde komen.
Tussentijdse incidenten en conflicten worden direct aangepakt, individueel, in een kleine groep of met de hele groep, afhankelijk van de problematiek.

Werkvormen

- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals: spreekbeurten, rollenspelen en groepsopdrachten.

Scheppen van een veilig klimaat

- Het is van groot belang dat leerkrachten en ouders het goede voorbeeld geven. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over omgaan met elkaar; waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken.
- Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijk gedrag.
- Positief gedrag wordt gecompimenteerd en op deze wijze beloond.
- Leerkrachten hebben een training gevolgd gericht van het NIVOZ. Leerkrachten die na deze training bij onze stichting zijn komen werken volgen deze training individueel als nog.

IEP

Het *IEP LVS* bevat 'self-assessment'-instrumenten waarmee de leerling inzicht krijgt in zijn eigen profiel:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leeraanpak
- Creatief vermogen

De resultaten op deze instrumenten worden weergegeven in spindiagrammen, die aangeven in welke mate een leerling vindt dat bepaalde aspecten op hem van toepassing zijn. Dit beeld, in combinatie met het beeld van de leerkracht en zijn ouder(s)/verzorger(s) geeft een leerling inzicht in zijn Eigen Profiel (IEP)

Vanuit de wet **Veiligheid op School** zijn wij als school verplicht om sociale veiligheid en welbevinden te monitoren in groep 7 en 8. Daarvoor heeft IEP een koppeling met Vensters van de PO-raad.

Ouders

- Als school zijnde kunnen wij niet alleen zorg dragen voor een 'pestvrije' school. Om dit doel te behalen moeten school en ouders actief samenwerken. Wederzijds vertrouwen draagt ertoe bij dat informatiestromen goed lopen en pestgedrag eerder gesignaleerd wordt.

Om preventief pestgedrag te signaleren en tegen te gaan worden de volgende acties ondernomen:

- In de nieuwsbrief (digitaal) en tijdens het omgekeerde oudergesprek wordt pesten onder de aandacht van de ouders gebracht om ze hiervan bewust te maken.
- Ouders kunnen thuis bekendheid geven aan de schoolregels, doordat de schoolregels in de schoolgids/op de website staan.

Het schoolplein

- De leerkrachten zijn in de pauzes van hun groep aanwezig op het plein. Op het schoolplein worden gedragsregels en afspraken gehanteerd (zie hoofdstuk 6).

Leerkrachten

- Leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn bekend met het pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders (van pesters en slachtoffer apart) en/of externe deskundigen.

Hoofdstuk 3

Aanpak in vier stappen

1. We proberen er eerst zelf en samen uit te komen

Binnen de methode Leefstijl krijgen de leerlingen hiervoor handvatten uitgereikt.

2. Melden

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (het onderspit delft en slachtoffer wordt), heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

3. Verhelderingsgesprek

De signalerende leerkracht:

- Bespreekt samen met de leerling en de pester(s)/ volgelingen de gesignaleerde peestsituatie en de consequenties.
- Licht de groepsleerkracht in en draagt het aan hem/haar over.

De groepsleerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie consequenties)

4. Fases consequenties treden in werking

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van de consequenties treden in werking.

De gebeurtenissen worden tijdens de sub vergadering van de onderbouw en de bovenbouw besproken. De ouders worden hierover geïnformeerd, zowel de ouders van de gepeste leerling als de ouders van de pestende leerling.

Leerkrachten (directie) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een passende oplossing.

Hoofdstuk 4: Consequenties

Fase 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven met opdracht.
- De opdracht kan bijv. een schriftelijke opdracht zijn zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem, ...
- Reflectie gesprek: bewustwording voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

- Als voorgaande acties geen resultaat boeken wordt er een gesprek met de ouders gehouden (eventueel met directie). De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De leerkrachten leggen de activiteiten vast in de leerlingenmap en zorgen ervoor dat al het mogelijke gedaan wordt om een eind te maken aan het pestprobleem.

Fase 3:

- Bij aanhoudend gedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals Emergis, Porthos, Slachtofferhulp, GGD, de Schoolarts of Schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. De procedure t.a.v. schorsing en verwijdering staat beschreven in de schoolgids (Zie website en www.scholenopdekaart.nl)

Hoofdstuk 5: Begeleiding leerlingen en ouders

5.1 Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie er wordt gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind laten inzien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester.
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.

5.2 Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste (gedrag spiegelen).
- Excuses laten aanbieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen het kind als het wel pest (zie hoofdstuk 4). En belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop -eerst nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren (Leefstijl).
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Bijvoorbeeld:
  - Een problematische thuissituatie
  - Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
  - Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
  - Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
  - Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.
  - Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD, enz.

5.3 Begeleiding van de zwijgende middengroep

- In woord en daad moeten de leerkrachten steeds het signaal afgeven dat pesten normoverschrijdend gedrag is en niet wordt getolereerd.

- Pestgedrag moet in de groep regelmatig aan de orde komen. Een peestsituatie in de groep als uitgangspunt nemen is niet raadzaam. Beter is een onderwerp daar bovenuit te tillen, bijv. aan de hand van een krantenartikel of een verhaal.
- Duidelijke regels over omgaan met elkaar, het aanvaarden van verschillen, het uitspreken en oplossen van ruzies zullen het pestgedrag tegengaan.

5.4 Adviezen aan de ouders van de school

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeer contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen. Vraag ook wat er goed gaat op school of op straat.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Maak geen opmerkingen als: 'als ze mij gepest zouden hebben, dan..', want dat zijn opmerkingen waaruit uw kind kan halen dat u in hem/haar teleurgesteld bent.

Adviezen aan ouders van een pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Ga na of uw kind veel echte vrienden heeft. Of zijn het alleen volgelingen.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Adviezen aan alle andere ouders

- Neem ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Evaluatie antipestprotocol

- Dit protocol is bijgesteld in oktober 2022.
- De PMR heeft met dit protocol ingestemd

Het antipestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd.